

інших учнів. Діти пройшли тренінговий курс та отримали сертифікати й посвідчення волонтера. І не чекаючи літа, вже змогли реалізувати свої здібності ігротехніків на новорічних ранках з молодшими школярами.

З цього досвіду стає очевидним, що саме викладачі ВНЗ і студентська молодь на сьогодні є головними ініціаторами й основним кадровим ресурсом популяризації та втілення допрофесійної підготовки учнів до соціально-педагогічної роботи.

Література

1. Особливості соціальної молодіжної політики в Україні та ФРН на сучасному етапі: Наук. зб. / Редкол.: *А.І. Кудряченко* (відп. ред.) та ін. – К.: МАУП, 2004. – 336 с.

2. Соціальна педагогіка: Підручник / За ред. проф. *А.Й. Капської*. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 256 с.

3. *Тетерский С.В.* Введение в социальную работу: Уч. пос. – М.: Академ. проект, 2002. – 496 с.

4. *Тименко В.М.* Професійна підготовка соціальних працівників у вищих навчальних закладах США і України: спільність і відмінності / За заг. ред. *Л.П. Пуховської*. – Наукове видання. – К.: Автореферат, 2003. – 64 с.

УДК 371.134

І.М. Богданова

КОМПЕТЕНТІСНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Анотація. У статті розглядаються питання удосконалення підготовки соціальних педагогів з урахуванням системно-діяльнісного підходу в рамках поліфункціональної парадигми.

Ключові слова: підготовка соціальних педагогів, системно-діяльнісний підхід.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы совершенствования подготовки социальных педагогов с учетом системно-деятельностного подхода в рамках полифункциональной парадигмы.

Ключевые слова: подготовка социальных педагогов, системно-деятельностный подход.

Annotation. Annotation. The questions of improvement social teachers' training taking into consideration the system-activated approach.

Key words: social teachers' training, system-activated approach.

Випереджаючий характер педагогічної системи освіти передбачає спрямованість на розв'язання проблем майбутньої постіндустріальної цивілізації, на конструювання програм підготовки фахівця з урахуванням системно-діяльнісного підходу в рамках поліфункціональної парадигми; інтеграцію педагогічної освіти у міжнародний освітній простір.

Завдяки проведеному аналізу ідей, підходів, концепцій різних наукових шкіл та напрямків, встановлено, що характерними рисами майбутнього фахівця педагогічної освіти мають бути: наявність концептуального педагогічного мислення, яке відрізняється від раціонально – прагматичного тим, що спрямоване на глибоке розуміння смислу закладених ідей, проникнення в сутність запропонованих принципів реалізації наукових задумів; творча активність, яка на відміну від активного виконання запропонованого

зразку дій передбачає відтворення власних смислів та цінностей своєї діяльності; потреба в рефлексії та осмисленні власного педагогічного досвіду; пошук особистісного смислу освіти через пізнання самого себе [1; 2; 3; 5; 6].

Окреме дослідження було присвячене з'ясуванню сутності феномена „педагогічна інтуїція”. Встановлено, що це особлива якість педагога, характерним проявом якої є механізм, дія якого у загальному вигляді запускає:

- індивідуальний стиль діяльності педагога, що характеризується специфічним чуттям, проблемним баченням, тонким розумінням, творчим уявленням, чіткою проникливістю, практичною мудрістю;
- імпровізаційну діяльність, яка забезпечується специфічним осяянням, артистизмом педагога, оптимальністю вибору дій, винахідливістю під неухильним самоаналізом та пильним самоконтролем;
- творчий стиль діяльності, що вбирає в себе всі складові як педагогічної діяльності, так і особистісні якості педагога, що виявляються у специфічному почерку, неповторній індивідуальності, творчій самобутності, неабиякій винахідливості, гнучкості та евристичності мислення;
- конструктивну діяльність, основу якої складає моделювання цілісного образу, проектування та прогнозування діяльності, ініціативність та оперативність мислення, педагогічне передбачення [4].

Підсумовуючи результати проведеного теоретичного дослідження, здійсненого групою науковців Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського під керівництвом академіка О.Я. Чебикіна, зроблено висновок щодо підготовки майбутнього фахівця, яка має відбуватися завдяки поліфункціональному підходу [7]. Цей підхід передбачає: створення умов, які дозволяють майбутньому фахівцю займати активну позицію в навчальному процесі; стимулювання його пошукової та творчої діяльності; розвиток критичного мислення та набуття власного професійного досвіду.

Досягнення цілей світоглядного, методологічного та ціннісного характеру, покладених в основу нової поліфункціональної парадигми підготовки майбутніх фахівців забезпечується з одного боку суб'єктами педагогічного процесу (викладачами і студентами), характер взаємодії яких спрямований на співпрацю, співтворчість, діалогічність, варіативність, гнучкість, мобільність, з іншого – такими функціями: навчальною, виховною, психосоціальною, технологічною, креативною, адаптивною, тестуючою.

Для забезпечення реалізації зазначених функцій підготовки майбутніх фахівців необхідне виконання стратегічних завдань, покладених в основу нової поліфункціональної парадигми, яка містить такі положення:

- 1) здійснення змістовно-структурного, технологічного та організаційно-дидактичного обґрунтування процесу підготовки майбутніх фахівців в умовах організації кредитно-трансферної системи навчання;
- 2) здійснення інтеграції навчальних дисциплін на основі модульного принципу побудови;
- 3) наповнення змісту нових інтегрованих курсів ідеями відродження національної системи виховання, культурного, історичного, духовного, педагогічного досвіду як українського народу, так і народів світу.

Реалізацію поліфункціональної парадигми має забезпечувати модель підготовки майбутнього фахівця. Вона спрямована на формування особистості, здатної до самоосвіти, саморозвитку, до активної культивування своєї індивідуальності, творчого потенціалу, інноваційної діяльності, професійної майстерності, а також на комплексне вирішення проблем особистісно-зорієнтованої та практико зорієнтованої професійно-педагогічної підготовки за схемою: оновлення цілей підготовки, її змісту, структури, технологій, організації та управління.

Методологічною основою моделі фахової підготовки виступає системно-діяльнісний підхід, який передбачає створення процесу підготовки в цілому шляхом побудови його теорії та технології з метою виділення основних компонентів, зв'язків та взаємозв'язків між ними. Закономірності процесу підготовки передбачають наявність незмінних взаємозв'язків між інваріантними компонентами.

Відтак, розробка моделі професійної підготовки майбутнього соціального педагога передбачає конструювання системи компетентностей, що забезпечує вирішення проблем, пов'язаних з проектуванням її можливостей, з феноменом випередженого відтворення об'єктивного ходу подій, реалізованого завдяки постановки цілей, з прогнозуванням, орієнтованим на фахову підготовку в умовах сучасних вимог та з моделюванням об'єкту, що відображає всі значущі аспекти майбутньої діяльності. Завданнями для розробки компетентнісної моделі слугували:

1. Запровадження нової поліфункціональної парадигми професійної підготовки, спроможної задовольнити сучасні вимоги до формування майбутнього фахівця.
2. Наповнення змісту навчання ідеями внутрішньо предметної та міждисциплінарної інтеграції.
3. Застосування модульного дидактичного процесу, підтриманого комп'ютерними засобами управління в сукупності з традиційними.
4. Використання науково-методичного забезпечення, яке б сприяло формуванню нової моделі випускника.

Аналіз даних параметрів дав змогу констатувати відповідні зміни, що уже відбулися, а саме: в парадигмальному аспекті – реалізується поліфункціональність його вираження; у змістовому – завдяки виокремленню інваріантних структурних одиниць наукових знань відбувається впровадження нових навчальних дисциплін; у структурному – створення нових підрозділів у вищому навчальному закладі; в технологічному – застосування інноваційних технологій навчання; в організаційно-управлінському – здійснення нових дидактичних процесів.

Отже, для забезпечення розглянутих аспектів підготовки соціального педагога, а саме: професіоналізму, мобільності та інноваційності слід формувати професійні компетентності, а саме: теоретичну, організаційну та проєктувальну, кожна з яких містить певний набір відповідних компетенцій. Аналіз навчального плану підготовки соціальних педагогів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр дозволив розробити відповідну модель, що отримала назву „компетентнісна” і яка у подальшому потребує експериментальної перевірки.

Компетентнісна модель підготовки соціального педагога.

I. Теоретична компетентність.

1. Основи психолого-педагогічної компетенції соціального-педагога.

- 1) „Вступ до спеціальності”;
- 2) „Педагогіка”;
- 3) „Загальна психологія”;
- 4) „Вікова та педагогічна психологія”;
- 5) „Соціальна педагогіка”;
- 6) „Теорія та історія соціального виховання”.

2. Основи особистісно-орієнтованої компетенції.

- 1) „Основи соціалізації особистості”;
- 2) „Основи красномовства”;
- 3) „Соціалізація особистості засобами образотворчого мистецтва”;
- 4) „Основи проєктувальної діяльності”;
- 5) „Самовиховання і саморегуляція особистості”;
- 6) „Екокультура особистості”;
- 7) „Основи соціально-педагогічних досліджень”.

II. Організаційна компетентність.

3. Основи сімейно-педагогічної компетенції.
 - 1) „Етика і психологія сімейного життя”;
 - 2) „Етнопсихологія”;
 - 3) „Соціальний супровід сім’ї”;
 - 4) „Етнопедagogіка”;
 - 5) „Педагогіка сімейного виховання”.
4. Основи соціально-комунікативної компетенції.
 - 1) „Психолого-педагогічні засади міжособистісного спілкування”;
 - 2) „Етика соціально-педагогічної діяльності”;
 - 3) „Менеджмент соціальної роботи”.
5. Основи соціально-превентивної компетенції.
 - 1) „Соціально-молодіжна політика”;
 - 2) „Основи соціально-правового захисту особистості”;
 - 3) „Теорія та методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями”;
 - 4) „Основи профорієнтаційної роботи”;
 - 5) „Соціально-педагогічна профілактика правопорушень”;
 - 6) „Основи дефектології”;
 - 7) „Реабілітаційна педагогіка”.

III. Проектувальна компетентність.

6. Основи формування технологічної компетенції.
 - 1) „Соціальна робота у сфері дозвілля”;
 - 2) „Основи сценарної роботи соціального педагога”;
 - 3) „Технології соціально-педагогічної діяльності”;
 - 4) „Основи педагогічної майстерності”;
 - 5) „Технологія роботи соціального гувернера”.
7. Основи проектувальної компетенції.
 - 1) „Охорона праці в соціально-педагогічній сфері”;
 - 2) „Методика організації волонтерського руху”;
 - 3) „Організація роботи з різними соціальними групами”;
 - 4) „Технологія соціально-педагогічної роботи за місцем проживання”;
 - 5) „Формування здорового способу життя”;
 - 6) „Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу”;
 - 7) „Соціальна робота в Україні”;
 - 8) „Організація діяльності державних і спеціалізованих служб”.

У теперішній час досвід підготовки майбутніх соціальних педагогів у Південноукраїнському державному педагогічному університеті імені К.Д. Ушинського свідчить, що пріоритетними напрямками її вдосконалення є: оновлення змісту психолого-педагогічної складової; впровадження елементів кредитно-трансферної системи організації навчального процесу; застосування електронних засобів навчання та забезпечення продуктивної організації соціально – педагогічної практики [4].

Метою подальшого удосконалення підготовки майбутніх соціальних педагогів є експериментальне впровадження компетентнісної моделі.

Література

1. *Артемиш Г.І., Попович В.В., Січкаренко І.І.* Вища школа в Україні: реалії і тенденції розвитку: Монографія. – К., 2004. – 176 с.
2. *Богданова І.М.* Аналіз проблем підготовки майбутніх учителів з урахуванням сучасних концептуальних підходів // Наука і освіта. – 2003. – №4. – С.82 – 85.
3. *Богданова І.М.* Шляхи та засоби вдосконалення соціально-педагогічної підготовки майбутніх фахівців // Наука і освіта. – Одеса. – 2007. – № 1 – 2. – С.116 – 119.
4. *Богданова І.М.* Шляхи та засоби розвитку педагогічної інтуїції // Наука і освіта. – Одеса. – 2006. – № 5 – 6. – С.149 – 151.

5. Кремень В.Г. Розвиток освіти України в контексті загальноцивілізаційних змін. – Режим доступу: <http://www.apsu.org.ua>.
6. Подготовка педагогических кадров за рубежом: Анализ современного состояния и тенденции развития. – Режим доступу: <http://www.edu.gov.kz>.
7. Системно-діяльнісний підхід до підготовки майбутнього вчителя: Монографія. / Чебикін О.Я., Курлянд З.Н., Богданова І.М., Яблонська Н.В., Хмель Н.Д., Вдовиченко О.В., Біла О.О. – Одеса: СМІЛ, 2006. – 120 с.

УДК:17.023.36+316.3 (477):171.12+177

В.В. Буяшенко

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І СОЦІАЛЬНА РОБОТА: ПОШУК МЕХАНІЗМІВ ЗЛАГОДИ

***Анотація.** У статті розглядається соціальна робота як механізм конвенціонального зв'язку громадянського суспільства, оскільки вона є своєрідним соціальним перетином психологічних, побутово-економічних та юридичних аспектів життєдіяльності людини.*

***Ключові слова:** громадянське суспільство, соціальна робота.*

***Аннотація.** В статье рассматривается социальная работа как механизм достижения гармонизации гражданского общества, поскольку она является своеобразным пересечением психологических, бытовых, экономических, правовых аспектов жизнедеятельности человека.*

***Ключевые слова:** гражданское общество, социальная работа.*

***Annotation.** In this article the author examines a social work as a mechanism to achieve of harmony in civil society since a social work is an intersection of psychological, economical, everyday and law aspects of human being's actintersectionivity.*

***Key words:** civil society, social work.*

Актуальність дослідження. Давні греки, які дбали про гармонію свого існування в світі, застосовували цікаве поняття „гібрис” (розлад) по відношенню до людини, яка відходила від загальної гармонії. Вони вважали, що гібрис – це велика, фатальна помилка, яка породжує ланцюг інших помилок, тому за будь-яких обставин необхідно прагнути до злагоди: злагоди зі світом, злагоди з природою, злагоди з собою, злагоди з іншими.

Сьогодні свідчить, що визначальною рисою буття сучасної людини є розлад, який охоплює різні форми його вияву. З одного боку, ми живемо у світі з високо розвинутою системою комунікацій, але, з іншого, ми маємо складні проблеми, які не можемо вирішити. Такий стан речей приводить до того, що у багатьох людей вже нормою стала сильна внутрішня збентеженість і напруга, яка має місце і у зовнішньому світі. Звідси розлад: розлад думок, розлад дій, розлад відносин.

Громадянська злагода починається зі злагоди кожної людини з самою собою, бо саме вона – основа громадської злагоди. Громада – це певна система, яка може функціонувати відповідно до певних принципів, за умови якщо усі елементи цієї системи знаходяться у злагоді поміж собою, або успадковуючи мову греків, – у гармонії. Тобто іншими словами, громадська злагода – це процес подолання дисгармонізації нашого буття в цілому і окремих його частин поміж собою. Історія людства свідчить, що ніхто і ніколи не міг досягнути такого стану людських взаємовідносин штучно, але позитивно впливати на встановлення цього стану можна при наявності дійсного бажання. Одним з дійових